

Skörd av potatis 2009

Preliminära uppgifter

Production of potatoes in 2009

Preliminary results

I korta drag

Matpotatisskörden i nivå med föregående år

Den svenska skörden av matpotatis beräknas till 563 900 ton. Det är i nivå med 2008 års slutliga totalskörd. Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Den preliminära arealen matpotatis uppgick år 2009 på riksnivå till 19 540 hektar.

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2009 till 28 860 kilo per hektar, vilket är i nivå med föregående års slutliga hektarskörd. Hallands och Östergötlands län redovisar de högsta hektarskördarna 2009 med 38 160 respektive 32 500 kilo per hektar, vilket är 13 % högre respektive 2 % lägre skörd på länsnivå jämfört med föregående år. I Norrbottens län är hektarskörden drygt 10 % lägre än fjolårets på grund av årets sommartorka i länet. Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå, når drygt 5 % högre hektarskörd jämfört med i fjol. För Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län är huvudorsaken till den lägre hektarskörden jämfört med 2008, obärgad areal till följd av regn som under sommaren ställde odlingarna under vatten.

Färskpotatis odlas alltmer

På tio år har odlingen av färskpotatis ökat från att 1999 ha uppgått till cirka 10 % av matpotatisarealen till att nu omfatta över 20 % av arealen. Drygt 22 % av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar 2009, en ökning med 3 procentenheter jämfört med föregående år.

Hög hektarskörd av potatis för stärkelse

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Liksom föregående år kunde en hög hektarskörd bärgas. Skörden beräknas till 39 900 kilo per hektar och den totala skörden till 290 400 ton, vilket är i nivå med föregående års resultat. Arealen stärkelsepotatis uppgick till 7 280 hektar.

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Gunnel Wahlstedt, SCB, tfn 019-17 62 45, gunnel.wahlstedt@scb.se
Olle Funcke, SCB, tfn 019-17 60 51, olle.funcke@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Jordbruksverket, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1404-5834 Serie JO – Jord- och skogsbruk, fiske. Utkom den 8 december 2009.

URN:NBN:SE:SCB-2009-JO17SM0901_pdf.

Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Mats Wadman, SCB.

Innehåll

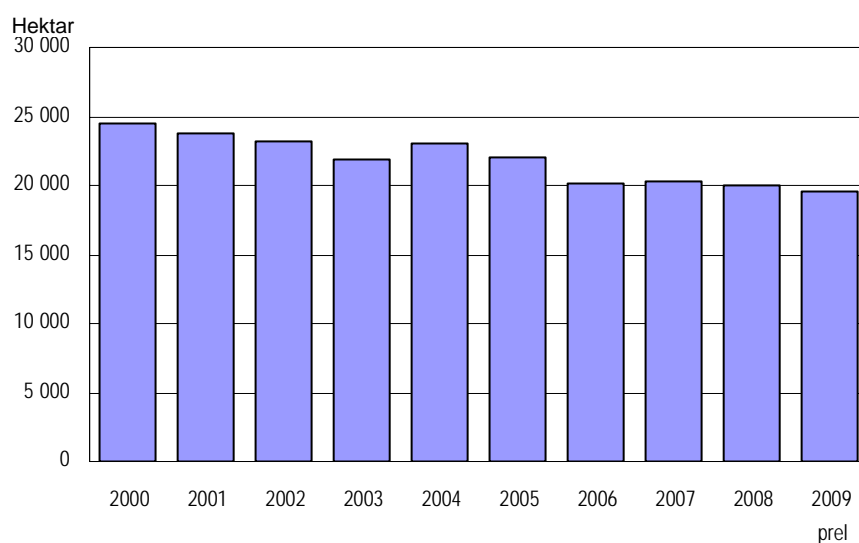
Statistiken med kommentarer	3
Minskningstakten för potatisarealerna avtar	3
Hektarskörden av matpotatis i nivå med föregående år	4
Obärgat på grund av regn i Norra Mellansverige och torka i Norrbotten gav lägre hektarskördar, bättre skörderesultat i de stora odlingslänen	4
Odling av färskpotatis på 22 % av matpotatisarealen	4
Totala matpotatisskörden i nivå med föregående år	5
Totalskörd av potatis för stärkelse i nivå med fjolåret	5
Mest obärgat i Dalarnas län	6
Tabeller	8
Teckenförklaring	8
1. Matpotatis. Preliminära resultat 2009	9
2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2009	10
3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2009	11
Fakta om statistiken	12
Detta omfattar statistiken	12
Definitioner och förklaringar	12
Så görs statistiken	13
Statistikens tillförlitlighet	13
Bra att veta	14
In English	15
Summary	15
List of tables	16
List of terms	16

Statistiken med kommentarer

Minskningstakten för potatisarealerna avtar

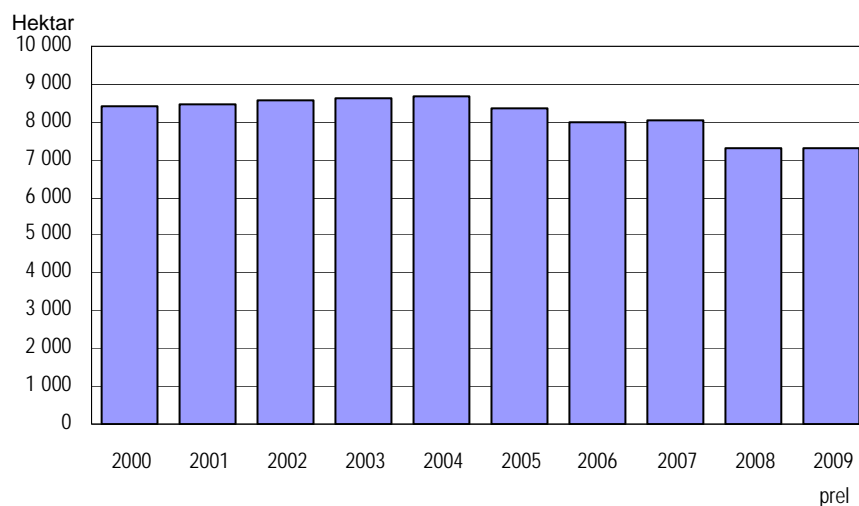
Den preliminära arealen matpotatis, vilken används för beräkning av totalskörda, uppgick år 2009 på riksnivå till 19 540 hektar. Det är en liten minskning med 50 hektar eller 0,2 % jämfört med föregående års slutliga statistik. Det är främst i Västra Götalands och Hallands län som matpotatisarealerna fortsatt att minska. I Skåne län har en viss återhämtning skett och matpotatisarealen har ökat gentemot 2008. Även Gotlands och Dalarnas län har en positiv arealutveckling, där har de odlade matpotatisarealerna ökat under flera år. Figur A visar att den totala arealen matpotatis i riket har, med undantag för år 2004 och 2005, sjunkit trendmässigt under den senaste tioårsperioden. Skörd från kolonilotter, trädgårdsland etc. ingår inte i föreliggande statistik.

Figur A. Matpotatis. Arealer 2000–2009

Den preliminära arealen stärkelsepotatis för 2009 redovisades till 7 280 hektar. Det är på samma nivå (10 hektar mindre) som föregående års slutliga statistik. Arealen är, tillsammans med 2008 års areal, den minsta som redovisats för perioden 2000–2009. Arealen potatis för stärkelse i riket har varit relativt konstant fram t.o.m. år 2004 för att sedan successivt minska under den senare delen av 10-årsperioden, se figur B.

Figur B. Potatis för stärkelse. Arealer 2000–2009

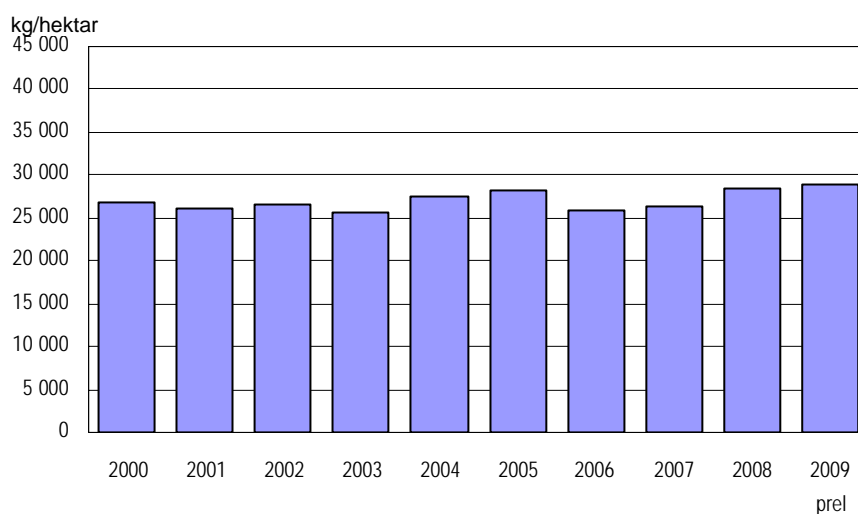

Hektarskörden av matpotatis i nivå med föregående år

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2009 till 28 860 kilo per hektar, vilket är 1,3 %, eller 370 kg/ha, över föregående års slutliga hektarskörd. Skillnaden ligger inom felmarginalen. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatisorter.

Av figur C framgår att hektarskördenivån varit relativt konstant under 10-årsperioden med undantag för några år med en högre skördenivå; 2004, 2005, 2008 och 2009.

Figur C. Matpotatis. Hektarskördar 2000–2009

Obärgat på grund av regn i Norra Mellansverige och torka i Norrbotten gav lägre hektarskördar, bättre skörderesultat i de stora odlingslänen

Hallands och Östergötlands län redovisar de högsta hektarskördarna 2009 med 38 160 respektive 32 500 kilo per hektar, vilket är 13 % högre respektive 2 % lägre skörd på länsnivå jämfört med föregående år. I Norrbottens län är hektarskörden drygt 10 % lägre än fjolårets på grund av årets sommartorka i länet. Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå, når drygt 5 % högre hektarskörd jämfört med i fjol. Huvudorsaken till den lägre hektarskörden i Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län jämfört med 2008 är obärgad areal till följd av regn under sommaren som ställde odlingarna under vatten. När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Odling av färskpotatis på 22 % av matpotatisarealen

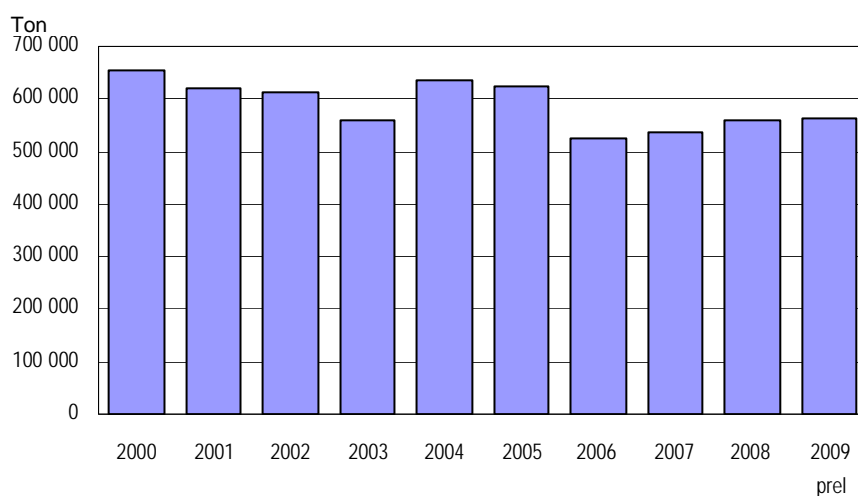
Hektarskörden för färskpotatis beräknas även separat. På riksnivå uppgår den till 20 190 kilo per hektar, en ökning med ca 17 % jämfört med föregående år. Drygt 22 % av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar 2009, en ökning med 3 procentenheter jämfört med föregående år. På 10 år har odlingen av färskpotatis ökat från att då uppta cirka 10 % av matpotatisarealen till att nu uppta över 20 % av arealen. Utvecklingen beror troligen till stor del på en minskad husbehovs- och trädgårdsodling av färskpotatis. Uppgifter om färskpotatis insamlas för sorterna Arielle, Early Puritan, Maria, Maris Bard, Minerva, Pentland Javelin, Princess, Rocket, Solist, Swift och Vicking. Brukaren har också möjlighet att ange skörd för ytterligare sorter som skördats som färskpotatis.

Totala matpotatisskörden i nivå med föregående år

Totalskörden av matpotatis beräknas för riket till 563 900 ton (se tabell 1). Det är 1 % högre än 2008 års slutliga totalskörd. Skillnaden är inom felmarginalen. Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de i år för ca 75 % av landets totala matpotatisskörd. Nästan 25 % lägre totalskörd än föregående år redovisas för Gävleborgs län. Västerbottens, Värmlands, Västra Götalands och Dalarnas län har mellan 5 och 11 % lägre totalskörd jämfört med fjolåret. Skåne, Halland och Örebro län har mellan 5 och 10 % högre totalskörd jämfört med föregående år. Övriga län uppvisar mindre förändringar jämfört med föregående år.

Utvecklingen av den totala matpotatisskörden under den senaste 10-årsperioden visas i figur D. Totalskörden minskade trendmässigt i början av perioden. För åren 2004, 2005 och 2008 skedde en viss återhämtning under år med goda hektarskördenivåer, vilket även kan gälla för årets totalskördresultat.

Figur D. Matpotatis. Totalskördar 2000–2009

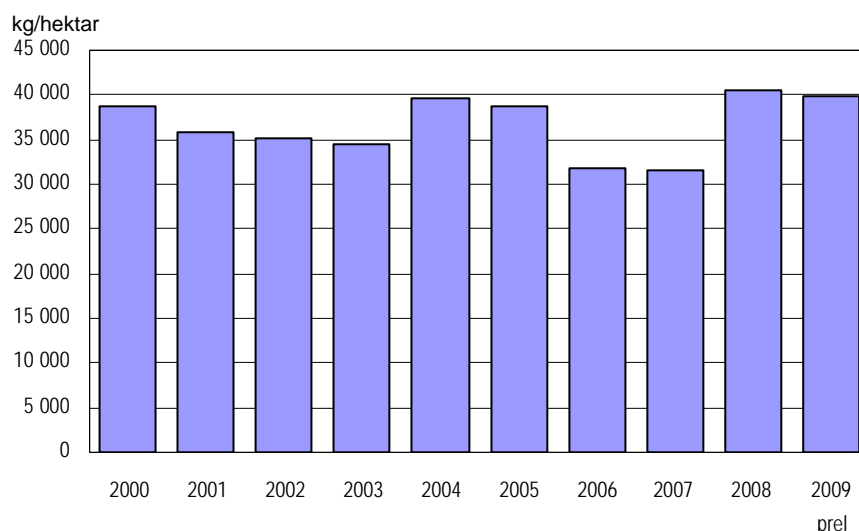

Totalskörd av potatis för stärkelse i nivå med fjolåret

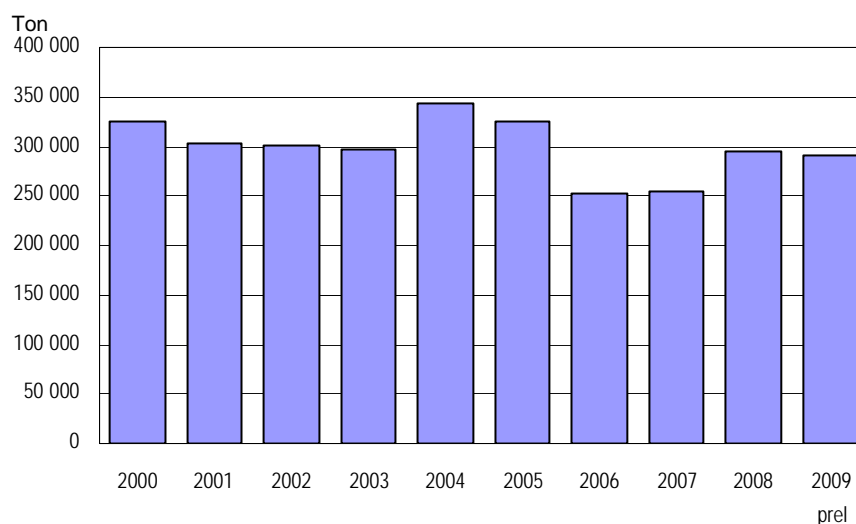
Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden beräknas till 39 900 kilo per hektar och den totala skörden till 290 400 ton, vilket är 2 % lägre än föregående års resultat (se tabell 2). Kalmar län redovisar den högsta hektarskörden på 40 490 kilo per hektar. I beräkningarna av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar.

Av figur E framgår att fjolårets hektarskörd är den högsta som noterats under 10-årsperioden. Hektarskörden 2009 når nästan upp till samma nivå. En minskad areal 2008 och 2009 gör dock att totalskörden inte ökar i lika stor utsträckning som hade varit fallet med oförändrad areal. Utvecklingen av totalskördarna följer, med undantag för 2008 och 2009, i stort sett utvecklingen av hektarskördarna vilket framgår av figur E och F.

Figur E. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 2000–2009

Figur F. Potatis för stärkelse. Totalskördar 2000–2009

Mest obärgat i Dalarnas län

Obärgade arealer för matpotatis beräknas för landet som helhet uppgå till 320 hektar vilket är på samma nivå som föregående år. Ca 1,7 % av matpotatisarealen beräknas vara obärgad (se tabell 3). Den största obärgade arealen redovisas för Dalarnas län, 90 hektar förblev obärgat i länet. En större odlingsareal 2009 kan till en del motverka skördeförlusten. Även Värmland, Västra Götalands, Gävleborgs och Gotlands län drabbades av det ymniga sommarregnet som gjorde att vatten blev stående i odlingarna på många håll i länen. För några företag har stora delar av potatisarealen fått lämnas obärgad. För potatis för stärkelse beräknas 30 hektar eller ca 0,5 % av arealen vara obärgad, odlingarna var främst belägna i Nordöstra Skåne.

Odlingsbetingelser

Våren inleddes med en varm avslutning av april. Under maj var nederbörden över det normala, vilket försenade sättningen på sina håll. Efter en varm pingst-helg följde en för årstiden ovanligt kall juni. Efter midsommar vände dock vädret och blev varmare resten av månaden. Värmeböljan tog dock slut några dagar in i juli och vädret blev ostadigt med åska och regn. Många odlare har rapporterat om tidiga angrepp av bladmögel och svårigheter med att kunna köra i odlingarna på grund av vätan. I slutet av augusti kom den första frostnatten. Flera

frostnätter under september förekom och ytligt liggande knölar kunde frostska-
das. Vädret blev torrare och merparten av skörden kunde bärgas under i övrigt
bra väderförhållanden.

Skördens kvalitet

Jordbrukarna gjorde i matpotatisundersökningen en bedömning om huruvida
olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Små knölar
rapporteras förekomma i större utsträckning än normalt under 2009. Jämfört
med fjolåret rapporteras frostsador och sprickor förekomma i större utsträck-
ning. Bedömningen är sammantaget att skörden håller en god kvalitet.

Jordbrukarna gjorde en bedömning om bortsorteringen var större än normalt. På
riksnivå angav 40 % att bortsorteringen inte var större än normalt medan 30 %
ansåg att så var fallet. Återstående, 30 % av odlarna, hade ingen uppfattning då
de t.ex. sålde potatisen utan sortering eller inte börjat sortera potatisen ännu.
Uppgifterna om bedömda kvalitetsegenskaper kan ses som kompletterande in-
formation till de standardtal för bortsortering som används vid beräkningen av
den reducerade skördens storlek. Resultaten redovisas utförligare i dokumentet
"Beskrivning av statistiken".

I undersökningen om potatis för stärkelse gjordes endast en bedömning om
rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt. Där angav 90 % av
odlarna att förekomsten av rötskadade inte förekom i större utsträckning än
normalt, 5 % angav att det fanns mer rötskadade knölar än normalt (på samma
nivå som 2008) och 5 % angav "vet ej".

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redo-
visas antal jordbruksföretag som utgör underlag för beräkningarna, bärgad skörd
per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, total skörd samt medelfel för
den totala skörden. Slutliga resultat för riket för de närmast föregående åren
redovisas också som jämförelse.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektar-
skörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 jordbruksföretag. Vid
färre antal företag ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När
inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too unreliable to be presented

1. Matpotatis. Preliminära resultat 2009**Hektarskörd, areal och totalskörd**

1. Table potatoes. Preliminary results 2009

Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersökta företag	Hektarskörd tot, kg/ha	Hektarskörd red, kg/ha ²⁾	Medelfel, %	Areal, hektar ³⁾	Total skörd, ton ²⁾	Medelfel, %
Län							
Stockholms	7	110
Uppsala	14	270
Södermanlands	5	100
Östergötlands	70	35 770	32 500	1,3	1 720	55 800	1,3
Jönköpings	17	250
Kronobergs	10	90
Kalmar	28	31 100	28 610	4,1	480	13 800	4,1
Gotlands	36	31 860	29 450	2,0	940	27 600	2,0
Blekinge	15	150
Skåne	270	32 520	30 520	1,4	6 630	202 200	1,4
Hallands	72	40 970	38 160	1,3	2 050	78 300	1,3
Västra Götalands	89	33 580	30 520	1,3	2 840	86 600	1,3
Värmlands	29	23 920	21 390	4,2	510	10 900	4,2
Örebro	32	31 640	28 470	3,7	600	17 000	3,7
Västmanlands	5	50
Dalarnas	57	24 770	21 960	2,3	980	21 400	2,3
Gävleborgs	35	16 260	14 240	5,8	310	4 400	5,8
Västernorrlands	18	190
Jämtlands	14	180
Västerbottens	35	21 490	17 170	2,0	400	6 800	2,0
Norrbottnens	42	21 890	17 320	1,8	640	11 000	1,8
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	202	37 060	34 660	1,5	5 340	185 200	1,5
Götalands mellanbygder	196	30 900	28 910	1,4	4 510	130 300	1,4
Götalands norra slättbygder	132	35 330	32 100	0,8	3 950	126 700	0,8
Svealands slättbygder	76	27 380	24 680	2,4	1 360	33 600	2,4
Götalands skogsbygder	71	29 330	26 700	2,5	1 210	32 300	2,5
Mell Sveriges skogsbygder	56	21 490	19 040	2,8	940	17 800	2,8
Nedre Norrland	89	20 080	17 670	3,5	1 090	19 300	3,5
Övre Norrland	78	21 720	17 250	1,3	1 060	18 200	1,3
Hela Riket⁴⁾							
2009	900	31 450	28 860	0,7	19 540	563 900	0,7
2008	886	31 200	28 490	0,7	19 590	558 200	0,7
2007	974	28 850	26 300	0,8	20 330	534 700	0,8
2006	1 023	28 430	25 990	0,7	20 210	525 300	0,7
2005	1 059	30 810	28 200	0,7	22 080	622 700	0,7
2004	1 076	30 200	27 610	0,8	23 010	635 300	0,8
Genomsnitt 2004–2008		29 900	27 320		21 040	575 200	

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) Preliminär areal enligt JO 10 SM 0902 om jordbruksmarkens användning. För län och produktionsområden saknas 94 hektar som inte kunnat fördelas efter regionstillhörighet.

4) För åren 2004-2008 redovisas de slutliga resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2009

Hektarskörd, areal och totalskörd

2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2009
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersökta företag ¹⁾	Hektarskörd, kg/ha	Hektarskörd red, kg/ha ²⁾	Medelfel, %	Areal, hektar ³⁾	Total skörd, ton ²⁾	Medelfel, %
Län							
Kalmar	26	40 650	40 490	2,4	710	28 800	2,4
Blekinge	38	39 490	39 330	1,6	2 120	83 300	1,6
Skåne	86	40 460	40 290	2,1	4 250	171 100	2,1
Övriga	7	200
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	20	44 290	44 110	2,4	700	30 800	2,4
Götalands mellanbygder	117	40 030	39 870	1,6	5 800	231 000	1,6
Götalands norra slättbygder	6	130
Svealands slättbygder	-	20
Götalands skogsbygder	14	610
Mell Sveriges skogsbygder	-	0
Nedre Norrland	-	0
Övre Norrland	-	0
Hela Riket⁴⁾							
2009	157	40 060	39 900	1,4	7 280	290 400	1,4
2008	159	40 610	40 440	1,2	7 290	295 000	1,2
2007	169	31 790	31 660	2,3	8 030	254 300	2,3
2006	162	31 820	31 690	1,9	7 970	252 500	1,9
2005	168	38 930	38 770	1,2	8 370	324 600	1,2
2004	175	39 880	39 720	1,1	8 660	343 800	1,1
Genomsnitt 2004–2008		36 610	36 460		8 060	294 000	

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) Preliminär areal enligt JO 10 SM 0902 om jordbruksmarkens användning. Den areal som inte kunnat fördelas efter regionstillhörighet, 18 hektar, har förts till "övriga" län. För produktionsområden saknas 18 hektar som inte kunnat fördelas efter regionstillhörighet.

4) För åren 2004-2008 redovisas de slutliga resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2009 Hektar och % av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2009
Hectares and % of the cultivated area

Område	Matpotatis		Potatis för stärkelse	
	Obärgad areal		Obärgad areal	
	Hektar	%	Hektar	%
Län				
Stockholms
Uppsala	-	-
Södermanlands	-	-
Östergötlands	20	0,9
Jönköpings
Kronobergs
Kalmar	0	0,8	0	0,0
Gotlands	20	2,0
Blekinge	0	0,0
Skåne	30	0,4	30	0,7
Hallands	0	0,1
Västra Götalands	30	1,1
Värmlands	40	7,1
Örebro	20	3,3
Västmanlands
Dalarnas	90	9,2	-	-
Gävleborgs	10	3,3
Västernorrlands
Jämtlands
Västerbottens	10	3,3
Norrbottnens	0	0,8	-	-
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	10	0,3	0	0,0
Götalands mellanbygder	40	0,8	30	0,5
Götalands norra slättbygder	20	0,6
Svealands slättbygder	70	4,9
Götalands skogsbygder	20	1,5
Mellersta Sveriges skogsbygder	90	10,1
Nedre Norrland	60	5,4
Övre Norrland	20	1,8
Hela Riket ¹⁾				
2009	320	1,7	30	0,5
2008	320	1,6	10	0,2
2007	960	4,7	890	11,0
2006	280	1,4	170	2,2
2005	260	1,2	0	0,0
2004	540	2,3	60	0,7

Anm. Där antalet företag i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

1) För åren 2004-2008 redovisas de slutliga resultaten.

Fakta om statistiken

Sedan lång tid tillbaka har i Sverige varje år uppskattningar av skördar inom jordbruket redovisats. Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär. Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den s.k. objektiva metoden med provtagningar i fält används inte längre. För potatis baseras skördestatistiken fr.o.m. 1999 på uppgifter som insamlas direkt ifrån lantbrukarna.

Detta omfattar statistiken

Definitioner och förklaringar

Den **population**, som den preliminära skördestatistiken ska belysa, utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2009. Skördestatistiken baseras på urvalsundersökningar med jordbruksföretag som undersökningsenheter. Med **jordbruksföretag** avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Grödarealerna är hämtade från den preliminära statistiken om åkerarealens användning som grundar sig på uppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd.

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till **matpotatis** räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även industripotatis för tillverkning av t.ex. mos, chips, pommes frites och för leverans till skalerier samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. I **potatis för stärkelse** ingår även utsädesodlingar.

Den **totala hektarskörden** som är en bruttoskörd tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen.

Den **reducerade hektarskörden** erhålls därefter genom att korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987-1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade m.m. på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering.

När hektarskördarna beräknas ingår eventuell obärgad areal och osatta vändtegar i skattningen. Stora obärgade arealer sänker den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Totalskörden (netto), som är den redovisade, beräknas sedan genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med de publicerade preliminära arealuppgifterna.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Resultaten utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv vid planering inom

områdena jordbruk och miljö. Resultaten används också för rapportering till EU enligt bindande förordningar.

Så görs statistiken

Skördeskattningarna av potatis 2009 baseras på uppgifter från ett urval av odlare. I de preliminära skördeskattningarna för år 2009 har uppgifter från 900 av 1 113 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 157 av 183 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått i beräkningarna.

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd avseende 2009. Registret innehåller gröduppgifter som lämnats av de lantbrukare som ansökt om stöd. Jordbrukare som ansöker om arealbaserade stöd ska redovisa hela åkerarealen uppdelad på grödor.

Urvalet för matpotatis är stratifierat efter produktionsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 21 strata. Urvalet för potatis för stärkelse är stratifierat efter odlingsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 10 strata. Uttagning av odlare görs med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom varje stratum. Bortfall hanteras med rak uppräknings inom strata.

Uppgiftsinsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter via internet eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare.

För matpotatis insamlades uppgifter om:

- Skördad kvantitet av färskpotatis, främst sorterna Arielle, Early Puritan, Maria, Maris Bard, Minerva, Pentland Javelin, Princess, Rocket, Solist, Swift och Vicking.
- Skördad kvantitet av matpotatis.
- Kvalitetssegenskaper, en bedömning om vissa angivna egenskaper förekom i större utsträckning än normalt.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av matpotatis.
- därav ekologisk odling.

För potatis för stärkelse insamlades uppgifter om:

- Skördad kvantitet av potatis för stärkelse.
- Kvalitetssegenskaper, en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av potatis för stärkelse.

Med ledning av varje företags areal, som ingår i uppgiftsinsamlingen, framräknas företagets hektarskörd. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbrukaren redovisat i sin SAM-ansökan tidigare under året.

Statistikens tillförlitlighet

För att belysa den osäkerhet som finns i resultaten på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i tabellerna relativa medelfel för de skattade hektarskördarna och totalskördarna. I medelfelet inkluderas även effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

Bortfall

Andelen bortfall i årets preliminära beräkning för matpotatis är 8,1 % (90 undersökningsenheter), därav är 0,4 % (4 undersökningsenheter) partiella bortfall. För potatis för stärkelse är andelen bortfall 6,6 % (12 undersökningsenheter).

Medelfel

Medelfelet anges i % av den skattade skörden. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas. För t.ex. en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg/ha och ett medelfel på 1,0 % (dvs. 300 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $30\,000 \pm 2 \times 300$ (dvs. 29 400 – 30 600 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörd.

Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd betraktas i detta sammanhang som totalregister för grödarealer, vilket innebär att de procentuella medelfelen för hektar- och totalskörd blir identiska.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört eller inte odlar potatis utgör övertäckning. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om lantbruksföretag och arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. Övertäckningen beräknas i 2009 års preliminära statistik till 11,1 % (123 undersökningsenheter) för matpotatis och 7,7 % (14 undersökningsenheter) för stärkelsepotatis. I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för matpotatis är tämligen vanligt.

Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med detta görs manuella och maskinella kontroller. Särskild granskning görs t.ex. när låga respektive höga hektarskördar redovisats. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Bra att veta

Från provtagning till uppgifter från jordbrukarna

Under mer än 35 år utgjorde de objektiva skördeuppskattningarna med provtagningar grunden för beräkning av skörden av spannmål och potatis. Sedan 1999 samlas uppgifter om potatis in direkt ifrån jordbrukarna. Skillnader mellan metoderna gör att jämförelser med åren före 1999 och resultaten för senare år är svåra att göra. Detta beskrivs närmare i dokumentet "Beskrivning av statistiken". En länk till dokumentet finns nedan.

Annan statistik

Preliminära uppgifter om jordbruksmarkens användning 2009 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 10 SM 0902.

Med skördestatistiken för en lång följd av år som underlag beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Resultaten redovisas i juni varje år i Statistiskt meddelande, senast JO 15 SM 0901. Redovisning sker för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats <http://www.jordbruksverket.se> under Statistik samt på SCB:s webbplats <http://www.scb.se> under Jord- och skogsbruk, fiske.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild [Beskrivning av statistiken](#).

In English

Summary

Production of potatoes in 2009, preliminary results

This report provides the preliminary results of 2009 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 28 860 kg and the total production is estimated at 563 900 tonnes. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 39 900 kg and 290 400 tonnes, respectively.

The results for 2009 were based on a survey with a sample of 1 113 holdings for table potatoes and a sample of 183 holdings for potatoes for processing starch.

The tables show the number of observations, the total and reduced yields per hectare in kg and total production in metric tonnes. Standard errors are also presented. Unharvested areas are shown in a separate table. As for the reduced yield, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes etc. for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values.

When calculating the yields unharvested areas is taken into account, which lower the yield per hectare and owing to that also lower the production. The unharvested areas vary between years depending on the conditions during the growing season. The calculation of total production is based on the reduced yields and areas based on preliminary statistics from the administrative database for agricultural subsidies.

Since 1960, Statistics Sweden has produced statistics for potatoes using an objective method based on probability sampling and physical measurements with samples taken from the fields. The method was changed 1999 on to getting information directly from a sample of farmers. Starting 2006 the farmers can use internet as a tool for data delivery concerning potato production to Statistics Sweden.

List of tables

Explanation of symbols	8
1. Table potatoes. Preliminary results 2009	9
2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2009	10
3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2009	11

List of terms

Antal företag	Number of holdings
Areal	Area
Färskpotatis	New potatoes
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production